

[Thor Pedersen]

institutter har et langsigtet indtjeningsproblem. Det har intet at gøre med de senere års store tab. Igennem 1980'erne har det dog delvis været skjult gennem indtjening på kursstigninger og værdipapirer. Problemet har således været, at indtjeningen på den ordinære drift i sektoren som helhed ikke er tilstrækkelig.

Den danske finansielle sektor har været kendetegnet ved et meget højt serviceniveau, herunder et meget tæt filialnet. Men øget opmærksomhed om omkostningerne har gjort, at antallet af filialer siden 1980 er blevet reduceret med ca. en tredjedel, og den samme tendens gør sig gældende for antallet af ansatte. Her har der været tale om et fald på ca. 9 pct. siden 1987, og sammenlignet med andre lande er der ikke tale om et højt omkostningsniveau, når personaleomkostningerne sættes i forhold til indtjeningen i nettorenteindtægter.

Af de samlede udlån i banker og sparekasser er ca. to tredjedele ydet som erhvervsmæssige udlån. De danske pengeinstitutter har i de senere år måttet hensætte betydelige beløb især på erhvervskunder, hvor små og mellemstore virksomheder har tegnet sig for det forholdsvis største beløb. Den forringede indtjening og kursfald efter de meget store kursstigninger i 1983 og 1985 har udgjort den værste tænkelige kombination for de danske pengeinstitutter. Banker og sparekasser har f.eks. i 1992 haft kurstab på værdipapirer og valuta på ca. 4,6 mia. kr. Det er 11 mia. kr. dårligere end i 1991.

Bankernes og sparekassernes rolle som kapitalformidler i samfundsøkonomien betyder, at branchens aktiviteter og indtjening er tæt knyttet til konjunkturforløbet.

For privatkundernes vedkommende skyldes den manglende betalingsevne både de faldende huspriser, der medførte, at en stor del af de private husstande teknisk set blev insolvente, og den stigende arbejdsløshed, der reducerede indkomsterne.

For erhvervskunderne har problemerne været centreret om de hjemmemarkedsorienterede virksomheder. De større virksomheder har ofte et alternativt marked på eksportsiden, hvorfor det især er gruppen af små og mellemstore virksomheder, der har medført høje hensættelsesprocenter.

Det er til gengæld blevet hævdet, at de danske pengeinstitutter nu fører en for stram kre-

ditpolitik. Jeg tror ikke, at det er rigtigt. Derimod er der tale om, at institutterne har lært af tidligere tiders fejltagelser og er blevet mere nøgterne og forsigtige, samtidig med at de har omstillet sig – lidt sent, kan man måske sige – til en økonomi med lavinflation.

Hvor konjunkturforløbet har ramt banker og sparekasser, har det samme været tilfældet med realkreditinstitutterne, bare om muligt endnu mere markant. Den danske realkredit er hårdt ramt af konjunkturforløbet både på ejerboligmarkedet og på markedet for kontor- og erhvervsejendomme. Når konkurrencen om kunderne er baseret på marginaler, og når indtjeningen er marginal, skal det give drastiske resultater, når prisniveauet er vigende over en bred front, som vi har oplevet det på ejendomsmarkedet siden 1987.

Det er ikke realkreditinstitutternes skyld, at priserne har været faldende. Selv normalt belånte ejendomme er havnet i en prioritetsklemme, hvor markedsprisen ikke har kunnet dække de indestående prioriteter. Utallige ejendomme, både erhvervs- og ejerboliger, har kun kunnet omsættes over en tvangsauktion. Dette har nødvendigvis påført realkreditinstitutterne betragtelige tab. Alene i 1992 udgjorde de forventede tab ca. 5,3 mia. kr. En tredjedel af tabene skyldes ejerboligerne og en tredjedel af tabene kontor- og erhvervsejendomme. I 1991 udgjorde tabene på ejerboligerne to tredjedele af de samlede tab.

Hertil kommer, at realkrediten er blevet stillet over for nye solvensregler, der indebærer en stigning i kravet til egenkapital, på samme tid som den indførte skattepligt har gjort det tilsvarende vanskeligere at opsamle egenkapital. Ikke alene konjunkturforløbet i priserne på fast ejendom har påført realkrediten store tab, men også overgangen til lavinflationssamfundet har været vanskelig. Den danske realkredit har tidligere været baseret på et inflationssamfund, hvor lånene før eller siden blev dækket ind gennem inflation. Sådan er det ikke længere.

Man har tidligere kunnet kritisere realkrediten for volumensyge og udlånssyge, men sådan er det ikke mere. Også her opleves en mere forsigtig udlånspolitik. Det har så fået flere til at kritisere, at institutterne nu ikke vil give lån til bestemte ejendomme eller til bestemte geografiske områder, hvor ejendommene måske